

Sociālā darba pakalpojuma nozīme klienta – bezdarbnieka – darba iespēju paaugstināšanā

Kristīne Jepse, Lolita Vilka

*Rīgas Stradiņa universitāte,
Labklājības un sociālā darba katedra, Latvija*

Ievads. Pēc CSP datiem, Latvijā 2013. gadā 33 038 bijuši ilgstošie bezdarbnieki, tostarp 32 498 bezdarbnieku pabalstu saņēmēji. EUROSTAT dati liecina, ka 2014. gada pēdējā ceturksnī bezdarbs Latvijā bija 10,8%. Rīgā 2014. gada vasarā bija 16 650 bezdarbnieku (NVA), tostarp 34,4% bezdarbnieku, kuri nesaņem bezdarbnieku pabalstu (VSAA). Lai mazinātu sociālo atstumtību un nabadzību, galvenais ir panākt, lai bezdarbnieki atgriežas darbā. Sociālā darba pakalpojums personām / ģimenēm ar bezdarba problēmām ietver resursus un pakalpojuma veidus, kuru mērķis ir paaugstināt iespējas darba tirgū. Sociālo darbinieku un klientu (darbspējīgu nestrādājošu personu) sadarbības rezultātā 2013. gada beigās no visām klientu lietām tika slēgtas 553 klientu lietas jeb 53% no slēgto lietu skaita. Iemesli, kāpēc lietas tika slēgtas, 2013. gadā minēti – 248 gadījumos jeb 45% klienti uzsāka algotu darbu, tajā skaitā 19 klienti uzsāka uzņēmējdarbību un reģistrējās kā pašnodarbinātas personas. Jautājums: vai šos rādītājus ietekmēja sociālā darba pakalpojums?

Darba mērķis. Analizēt klienta–bezdarbnieka situāciju darba tirgū pēc sociālā darba pakalpojuma saņemšanas, noskaidrot, kāda nozīme ir sociālā darba pakalpojumam klienta–bezdarbnieka darba iespēju paaugstināšanā.

Materiāls un metodes. Pētījums tika veikts uz Rīgas sociālā dienesta bāzes, izmantojot kvantitatīvās un kvalitatīvās pētniecības metodes: anketēšanu un daļēji strukturētas intervijas. Pētījumā piedalījās 70 personas, kuras bija saņēmušas sociālā darba pakalpojumu. Darba gaitā tika noskaidrots arī piecu ekspertu viedoklis. Lielākā daļa respondentu bijuši Rīgas Sociālā dienesta klienti laikposmā no 2 līdz 3 gadiem (33%), no 1 līdz 2 gadiem (19%), no 5 līdz 6 gadiem (15%), no 4 līdz 5 gadiem (13%), no 3 līdz 4 gadiem (11%). Iegūtie dati tika apstrādāti ar SPSS programmu.

Rezultāti. Lielākā daļa (63%) respondentu – darbspējīgas nestrādājošas personas – pēc sociālā darba pakalpojuma saņemšanas strādā algotu darbu, 71% no tiem strādā pastāvīgā algotā darbā. Lai gan vairākums respondentu (53%) apgalvoja, ka darbavietu nav mainījuši, tomēr 21% respondentu darbavietu bija mainījuši 1–3 reizes, bet 20% darbavietu bija mainījuši vairāk nekā trīs reizes. 50% respondentu apgalvoja, ka darba meklējumu pieredzē atteikumu ir saņēmuši vairākkārt, bet 50% respondentu nebija saņēmuši atbildes no potenciālās darbavietas. 74% respondentu sniedza apstiprinošu vērtējumu, ka pēc sociālā darba pakalpojuma viņi ir ieguvuši pārliecību, ka spēs patstāvīgi atrast darbu. Respondentu atbildes parādīja, ka darba meklēšanas procesā atbalsts ir bijis no dažādiem avotiem (radnieki, draugi, paziņas, IT resursi u. c.) Tikai 38% respondentu norādīja uz Rīgas sociālo dienestu. Taču tas nebūt neliecina, ka sociālā darba pakalpojums ir bijis maznozīmīgs.

Secinājumi. Atbildot uz pētījuma jautājumu, var secināt, ka sociālā darba pakalpojumam tiešā veidā ar klientu atgriešanos darbā nav ciešas saistības. Taču tas, ka 74% respondentu apstiprināja, ka pēc sociālā darba pakalpojuma viņi ir ieguvuši pārliecību par spēju patstāvīgi atrast darbu, kā arī darba meklējumos uzdrošināties mainīt darbu un atrast labāko iespēju, norāda uz sociālā darba pakalpojuma netiešu ietekmi. 68,5% respondentu apgalvoja, ka sociālā darba pakalpojumam ir bijusi liela nozīme darba atrašanā. Vienlaikus pētījums atklāja arī blakus rezultātus attiecībā uz sociālā darba pakalpojuma kvalitātes aspektiem, nepieciešamību pēc papildu prasmēm un zināšanām, sociālajiem darbiniekiem strādājot ar bezdarba problēmām, kā arī vajadzību pilnveidot vai ieviest jaunus sociālos pakalpojumus, kas būtu piemēroti klientiem ar zemāku prasmju un kompetenču līmeni.